Cuprins

Cuvânt-înainte. *Motivatio est vis interior...* XIII

Prefață..... XVII

Listă de abrevieri XXI

Partea I. De la responsabilitate morală la răspundere juridică.....1

Capitolul I. Răspundere, responsabilitate, responsabilitate morală 1

Secțiunea 1. Despre Morală și Drept.....1

§1. Fiat Iustitia 1

§2. Dreptul – parte integrantă a Moralei 7

§3. De ce normare și nu doar lege morală? 16

Secțiunea a 2-a. Răspunderea juridică 26

§1. Sensul responsabilității ca principiu al dreptului 26

1.1. Responsabilitatea și conștiința.....26

1.2. Responsabilitatea juridică 29

§2. Răspunderea juridică – formă a răspunderii sociale....30

2.1. „Meritul" de a fi subiect al răspunderii juridice 32

2.2. Răspundere juridică - responsabilitate juridică. Două noțiuni diferite 36

§3. Sancțiunea și *„dreptul"* statului de a pedepsi 38

3.1. Formele sancțiunii 41

Capitolul II. Pedeapsa.....48

Secțiunea 1. Ce este pedeapsa? 51

Secțiunea a 2-a. Elemente definitorii ale instituției *„pedeapsa"*.....56

§1. Pedeapsa este un tratament ce implică durere, suferință ori altă formă de neplăcere.....56

§2. Existența anterioară a unei ofense.....58

§3. Pedeapsa să fie aplicată autorului ofensei 59

§4. Pedeapsa să fie rezultatul acțiunii umane, să fie impusă de autorități 59
Secțiunea a 3-a. Culpabilitate - periculozitate 60
§1. Culpabilitatea 60
§2. Periculozitatea 62
Secțiunea a 4-a. Fapta ilicită, infracțiune și delict 66
§1. Caracterele și modalitățile conduitei ilicite 66
§2. Ilicitul civil. Noțiune și trăsături 75
§3. Ilicitul penal 78
Secțiunea a 5-a. Măsura și personalitatea pedepsei 85
Secțiunea a 6-a. Scopul pedepsei 86
Secțiunea a 7-a. Resocializarea și reparațiunea 95
Secțiunea a 8-a. Funcțiile și calitățile pedepsei 99
§1. Funcția de reeducare 100
§2. Funcția de intimidare 101
§3. Calitățile pedepsei 103

Partea a II-a. Răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie 109

Capitolul I. Condițiile răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie 114
Secțiunea 1. Prejudiciul 114
§1. Caracterele prejudiciului 118
1.1. Caracterul cert al prejudiciului 118
1.2. Caracterul direct al prejudiciului 126
1.3. Caracterul personal al prejudiciului 131
1.4. Atingerea unui drept subiectiv sau a unui interes legitim 133
1.5. Prejudiciul să nu fi fost reparat 135
1.6. Asigurarea victimei 137
§2. Tipuri de prejudicii 138
§3. Proba prejudiciului și repararea lui 162
Secțiunea a 2-a. Fapta ilicită 178
§1. Înțelesul noțiunii de *„faptă ilicită”* 178
§2. Obiectul ocrotirii 180
§3. Vinovăția 186

3.1. Culpă și intenție....192
3.2. Culpă civilă - culpă penală....200
3.3. Dolul – intenția civilă....204
§4. Cauzele ce exclud caracterul ilicit al faptei....207
4.1. Legitima apărare....209
4.2. Starea de necesitate....213
4.3. Ordinul ori permisiunea legii sau ordinul superiorului....216
4.4. Consimțământul victimei....219
Secțiunea a 3-a. Raportul de cauzalitate....222
§1. Identificarea raportului de cauzalitate....226
§2. Prezumții legale de cauzalitate....234

Capitolul II. Cauzele străine exoneratoare de răspundere....237
Secțiunea 1. Distincția între cazul fortuit și forța majoră....238
Secțiunea a 2-a. Fapta unui terț....242
Secțiunea a 3-a. Fapta victimei....244

Partea a III-a. Răspunderea penală a persoanei fizice....247

Capitolul I. Infracțiunea – condiție primordială a răspunderii penale....247
Secțiunea 1. Fapta să prezinte pericolul social al unei infracțiuni....249
§1. Gradul de pericol social – obiectul juridic al infracțiunii....253
§2. Gradul de pericol social – elementul material al infracțiunii....254
§3. Gradul de pericol social – rezultatul infracțiunii....255
Secțiunea a 2-a. Fapta să fie săvârșită cu vinovăție....257
§1. Problema mobilului și a scopului în conduita umană....258
§2. Imputabilitatea....263
§3. Discernământul....265
§4. Formele vinovăției penale....268
Secțiunea a 3-a. Fapta să fie prevăzută de legea penală....274

Capitolul II. Considerente asupra unor cauze justificative și de neimputabilitate 278
Secțiunea 1. Legitima apărare 278
§1. Legitima apărare – instituție de drept penal 282
1.1. Atacul din punct de vedere obiectiv 287
1.1.1. Atacul material 287
1.1.2. Atacul direct 289
1.1.3. Atacul imediat 290
1.1.4. Atacul viitor 291
1.1.5. Atacul imediat (*laesio inchoata*) 293
1.1.6. Atacul consumat 296
1.1.7. Atacul injust 297
1.2. Atacul injust și infracțiunea 300
1.3. Gravitatea pericolului 305
§2. Condiții privind apărarea 306
2.1. Legitimitatea apărării. Condiția „atacului necesar" în apărare 306
2.2. Obiectul apărării 308
2.3. Limitele apărării în raport cu intensitatea atacului 311
2.3.1. Proporționalitatea apărării 311
2.3.2. Depășirea limitelor apărării 314
Secțiunea a 2-a. Starea de necesitate 322
§1. Condiții ce privesc reținerea stării de necesitate 325
1.1. Condiții referitoare la pericol 325
1.2. Condiții privitoare la acțiunea de salvare 327
Secțiunea a 3-a. Minoritatea 330
§1. Predelincvența la minori și combaterea ei 338
1.1. Cauzele predelincvenței și combaterea lor 351
§2. Minorul – subiect activ al infracțiunii 357
§3. Minoritatea – cauză de neimputabilitate 363
3.1. Data săvârșirii faptei 369
§4. Discernământul 370
§5. Sancțiunile 375
5.1. Sancțiunile aplicabile minorului conform actualului Cod penal 376
5.1.1. Măsuri educative neprivative de libertate 378

5.1.2. Măsuri educative privative de libertate 386
§6. Iresponsabilitatea 392
Secțiunea a 4-a. Responsabilitatea și discernământul 396
§1. Expertiza medico-legală psihiatrică 404
§2. Formele iresponsabilității 408
Secțiunea a 5-a. Beția 415
§1. Starea de beție alcoolică (ebrietatea) 417
1.1. Etapele beției 418
§2. Beția patologică 420
2.1. Beția convulsivă 421
2.2. Beția delirantă 421
2.3. Beția ebrioasă 421
§3. Alcoolismul cronic 421
§4. Beția rece 423
4.1. Opiaceele 424
4.2. Cocanismul 425
4.3. Morfina 425
4.4. Heroina 427
4.5. Barbituricele 427
4.6. Cocaina 428
4.7. LSD 428
4.8. Ecstasy 429
§5. Aspectele juridice ale beției 429
§6. Beția voluntară 431
6.1. Beția voluntară ocazională 431
6.2. Beția voluntară preordinată 433
§7. Beția accidentală 435

Bibliografie selectivă 437

Index alfabetic 443